

Гудімова Наталія Сергіївна
вихователь Путивльського
закладу дошкільної освіти
(ясла-садок) №4

«ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»

ОПИС ДОСВІДУ РОБОТИ НАД РЕАЛІЗАЦІЄЮ ОСОБИСТОЇ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ПРОБЛЕМИ

ВСТУП

Серед семи ліній розвитку дошкільника, виділених у Базовому компоненті дошкільної освіти (фізичний, соціально-моральний, емоційно-ціннісний, пізнавальний, мовленнєвий, художньо-естетичний, креативний), важливо звернути особливу увагу на реалізацію емоційно-ціннісного розвитку дошкільника.

Саме емоції відіграють визначальну роль у залученні дитини дошкільного віку до загальнолюдських цінностей, у становленні перших взаємин із людьми в розумовому та загальному її розвитку. Крім того, в складних умовах сьогодення, які швидко змінюються, щороку збільшується кількість дітей з емоційними проблемами, агресивних, тривожних не впевнених у собі та ін.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Працюючи з дітьми дошкільного віку я звернула увагу на те, що емоційно-ціннісний розвиток сприяє формуванню повноцінного сприйняття дитиною навколишнього світу.

Дитина вчиться співіснувати з емоціями від найменшого віку. Уперше використовує їх тоді, коли в неї ще не достатньо добре сформоване мовлення, аби виразити свої потреби, бажання тощо. Згодом, опиняючись у середовищі ровесників у дитячому садку, на гуртках тощо, дитина все активніше використовує свої емоції і вчиться розпізнавати чужі.

Уміння «співпрацювати» зі своїми емоціями й адекватно реагувати на ситуації та емоції інших має дуже вагомe значення. Воно допомагає дитині:

- знайомитися і спілкуватися з іншими дітьми
- почуватися комфортно в колективі дітей, навіть малознайомих
- глибше й точніше розуміти казки та різні історії (прочитані й переглянуті), а також побутові ситуації
- швидко засвоїти новий матеріал, зміцнювати свою самооцінку.

Спостерігаючи за дітьми у групі я звернула увагу на те, що емоційна сфера у всіх дітей розвивається з різною швидкістю. Вона залежить від індивідуальних особливостей дитини, а також від виховання і впливу найближчого середовища, у якому зростає дитина.

Впливає на становлення емоційної сфери і ширше оточення дитини — дошкільний заклад, країна та її традиції. Значний вплив також мають джерела масової інформації — його батьки контролюють не завжди.

Різниці у розвитку емоційної сфери дівчаток і хлопчиків практично немає. Утім у суспільстві усталеною є манера виховання дівчат більш емоційними, а хлопчиків — більш стриманими. Певні очікування від дитини, з огляду на її стать, можуть бути шкідливими й руйнівними для особистості дитини. Ідеться, наприклад, про ситуації, коли ми забороняємо хлопчикам плакати, а дівчаткам — сердитися, мовляв, представникам їхньої статі це негоже. Діти не повинні стримувати своїх емоцій через штучно встановлені правила. Адже це може призвести до пригніченого стану, змін настрою, що заважатиме засвоєнню знань та всебічному розвитку. А у ще гіршому випадку — може призвести до соматичних захворювань. Не слід також вимагати від дитини проявляти певні емоції тоді, коли вона не виказує такої потреби. Це може знижувати її самооцінку.

Отже, розвивати емоційність варто у дітей обох статей. При цьому обов'язково слід враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, і на мою думку, вихователь у цьому процесі має виступати не лише педагогом, але й партнером у дослідженні емоційного світу дитини.

Основні завдання вихователя

1. Створення емоційно комфортного середовища:

- **Безпека і підтримка:** Вихователь формує атмосферу довіри, де діти можуть вільно висловлювати свої почуття. Це досягається шляхом активного слухання, підтримки ініціативи дітей та прояву емоційної чуйності.
- **Прийняття різноманітності:** Підтримка унікальності кожної дитини допомагає створити середовище, в якому всі почувають себе цінними та важливими.

2. Розвиток емоційної грамотності:

- **Розпізнавання і називання емоцій:** Вихователь проводить заняття, на яких діти вчаться визначати свої почуття. Наприклад, використовуються картинки емоцій або спеціальні емоційні ігри.
- **Вираження емоцій:** За допомогою малювання, театралізації та творчих завдань діти навчаються виражати те, що відчувають, що сприяє їхній емоційній свободі.

3. Формування ціннісних орієнтацій:

- **Вступ у світ цінностей:** Вихователь знайомить дітей із такими цінностями, як доброта, чесність, відповідальність, через розповіді, казки, обговорення реальних життєвих ситуацій.
- **Соціальні ігри та вправи:** Використовуються ігри, які ілюструють важливість дружби, співпраці та підтримки один одного.

Методи і прийоми роботи

- **Ігрові технології:** Включають використання рухливих ігор, ролевих ігор та ігор на розвиток емоційного інтелекту. Це дозволяє дітям через гру пізнавати емоції та соціальні ролі.
- **Творчі заняття:** Малювання, ліплення, музичні заняття та танці є важливими засобами для вираження емоцій. Наприклад, заняття з малювання, де діти можуть зобразити свої почуття, сприяють глибшому розумінню власного емоційного стану.

Моніторинг емоційного розвитку дітей є критично важливим. Я, як вихователь, проводжу регулярні спостереження за поведінкою дітей, їхньою здатністю до співпереживання та вирішення конфліктів.

Працюючи над темою емоційно-ціннісного розвитку дітей, я маю на меті досягнути наступних результатів:

- **Емоційна зрілість:** Діти вчаться розуміти та контролювати свої емоції, що допомагає їм краще справлятися зі стресом та емоційними труднощами.
- **Соціальна адаптація:** Формування вмінь ефективно взаємодіяти з однолітками, вирішувати конфлікти і будувати дружні стосунки.
- **Моральні орієнтації:** Виховання дітей з чіткими ціннісними орієнтаціями, що сприяє формуванню їхньої особистісної ідентичності та відповідального ставлення до соціуму.

Одним з основних питань переді мною стало створення умов для своєчасного повноцінного розумового, психічного розвитку кожного дошкільника, формування його життєвих компетенцій.

По-перше, це вивчення відповідної літератури, журнальних статей, знайомство з елементами досвіду роботи зарубіжних та вітчизняних педагогів. По-друге – відпрацювання системи роботи з означеного питання (послідовність та поступовість подачі матеріалу дітям), створення матеріальної бази для роботи з дітьми (розробка дидактичних ігор, матеріалу як демонстраційного так і роздаткового), співпраця з психологом, робота з батьками вихованців. Та, найголовніше, – це робота з дітьми.

Для кращого вивчення емоційного стану дітей, я співпрацюю з психологом нашого закладу. Разом ми проводимо діагностику, анкетування, надаємо консультації батькам.

Емоційно-ціннісний розвиток дошкільників є важливим аспектом, що впливає на їхню соціалізацію, здатність до спілкування та формування особистісних цінностей. Сприяння цьому процесу потребує активної участі не лише вихователів, але й батьків. Співпраця між вихователями та родинами створює єдине інформаційне і емоційне поле, в якому дитина може повноцінно розвиватися.

Основні завдання моєї роботи з батьками:

1. Інформування про важливість емоційного розвитку:

- Проведення семінарів та тренінгів, на яких батьки отримують інформацію про те, як емоції впливають на розвиток дитини. Важливо роз'яснити, що емоційна грамотність є такою ж важливою, як і когнітивні навички.

2. Навчання батьків технік підтримки емоційного розвитку:

- Пропонувати батькам практичні поради щодо того, як розпізнавати та підтримувати емоції своїх дітей. Це можуть бути рольові ігри, обговорення конкретних ситуацій або створення емоційних щоденників.

3. Формування ціннісних орієнтацій у родині:

- Обговорення спільних цінностей сім'ї та їх впливу на поведінку дітей. Вихователь може запропонувати батькам теми для обговорення, які допоможуть встановити чіткі моральні орієнтири.

Методи і прийоми

- **Семінари та майстер-класи:** Організація заходів, на яких батьки можуть дізнатися про методи розвитку емоційної грамотності. Темі можуть включати: "Як говорити з дитиною про емоції" або "Як виховати емпатію у дитини".
- **Інформаційні бюлетені:** Регулярні розсилки з порадами, статтями та рекомендаціями з теми емоційно-ціннісного розвитку. Це може бути також інформація про книги або ресурси, які можуть допомогти батькам у цій сфері.
- **Обговорення в групах:** Створення груп підтримки для батьків, де вони можуть ділитися своїм досвідом, обговорювати труднощі і разом шукати рішення. Це сприяє формуванню спільноти та підтримує соціальні зв'язки.

Для оцінки ефективності роботи з батьками можна використовувати:

- **Анкетування:** Збір відгуків від батьків про їхнє розуміння теми, зміну ставлення до емоційного розвитку дитини після участі в заходах.
- **Спостереження:** Моніторинг змін у поведінці дітей у дошкільному закладі, що може свідчити про позитивний вплив роботи з батьками.
- **Обговорення результатів:** Проведення спільних зустрічей з батьками для обговорення успіхів дітей і можливих шляхів подальшого розвитку.

У своїй роботі з дітьми, я використовую різноманітні дидактичні та настільні ігри. Я вважаю, що вони є потужним засобом у розвитку емоційно-ціннісних навичок у дошкільників. Ігри допомагають дітям навчитися розпізнавати, виражати та управляти своїми емоціями, а також формувати

ціннісні орієнтації, що є основою для їхньої соціалізації і особистісного розвитку. Використання ігор як інструменту навчання допомагає дітям через гру освоювати складні концепції емоцій і цінностей, а також сприяє розвитку комунікативних навичок.

ЗАВДАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР:

- Ознайомлювати з емоційними станами;
- Вправляти в умінні виражати свої почуття;
- Сформувати позитивне емоційно-ціннісне ставлення до природи та людей, адекватні морально-етичні уявлення та форми поведінки.

Ефективними для розвитку емоційної сфери є ігри на розпізнавання емоцій. Матеріалом для них може, наприклад, бути набір з карток із фотографіями дітей або зображеннями облич, що виражають різні емоції; ігри для планшетів та комп'ютерів, спрямовані на розпізнавання емоцій, тощо. Корисними також є ігри на відгадування, зокрема різновиди шарад, та інші ігри на 3-8 осіб. Під час таких ігор дитина вчиться переказувати інформацію без допомоги мовлення — лише жестами й мімікою, а також контролювати власні емоції, аби привести свою команду до успіху.

Розвитку міміки дитини також сприяють вправи на копіювання. Копіювати можна тварин, членів родини, персонажів казок, мультфільмів тощо.

У процесі гри можна навчити дитину управляти своїми емоціями, адекватно реагувати на різноманітні емоційні ситуації, сформувати позитивний емоційний фонд.

ВИСНОВОК

Працюючи над реалізацією науково-методичної проблеми, я зробила висновок, що робота з емоційно-ціннісного розвитку дошкільників є важливою складовою їхнього всебічного виховання та розвитку. Співпраця вихователів з батьками а також впровадження дидактичних ігор, дозволяють створити сприятливе середовище для розвитку емоційної грамотності та соціальних навичок у дітей.

Важливість емоційного розвитку: діти вчаться розпізнавати та виражати свої емоції, що є ключовим для їхньої самосвідомості та соціальної адаптації.

Співпраця з батьками: активна участь батьків у процесі розвитку емоційних і ціннісних навичок дітей сприяє формуванню емоційно здорового середовища в родині, що позитивно впливає на їхню взаємодію.

У цілому, комплексний підхід до емоційно-ціннісного розвитку дошкільників, що включає співпрацю з психологом, роботу з батьками та активне використання дидактичних ігор, забезпечує основи для формування емоційно зрілої, соціально адаптованої особистості. Цей процес допомагає дітям не лише краще розуміти себе, але й успішно взаємодіяти з оточуючими.

Гудімова Наталія Сергіївна
вихователь Путивльського закладу
дошкільної освіти (ясла-садок) №4

Заняття для дітей раннього та молодшого дошкільного віку

«Галявина емоцій»

Мета: формувати уявлення про настрій, його вплив на поведінку та здоров'я. Розвивати вміння передавати свій настрій та навички взаємодії через емоційний характер спілкування, вчити дітей розпізнавати і добирати потрібну емоцію за даним прикладом. Виховувати позитивне ставлення до своїх емоційних проявів.

Обладнання: іграшка Білочка, квіти із зображенням різних емоцій, д/г «Лото емоцій», квіточка-радість (на кожну дитину), 2 парасольки з хмаринками, мультимедійна дошка, відео-казка «Чарівна усмішка».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Добрий день, мої малята, рада всіх я вас вітати.

Ви на мене подивіться, привітайтеся, посміхніться

І пошліть мені в дарунок - повітряний поцілунок.

Наберіть в долоні сміху, киньте вгору на потіху.

Приготуйте ваші вуха, будете уважно слухати.

Діти, сьогодні до нас у гості завітала Білочка. Давайте з нею привітаємось. (помашіть правою рукою, лівою, обома, посміхніться)

Вона запрошує нас до себе в гості на лісову галявину. Але спочатку давайте поглянемо у дзеркало, і з'ясуємо який настрій ми візьмемо.

Вправа з дзеркалом. Діти, погляньте у дзеркало і посміхніться, які ви гарні, а тепер покажіть сум, злість. Вам подобаються дітки, коли вони злі? Ні, і мені не подобаються. Тож, давайте посміхнемось, і білочка, вам посміхається. Давайте візьмемо гарний настрій і відправимось на галявину.

А на галявинку ми підемо по доріжці. Це доріжка по якій бігає зайчик (діти імітують зайчика), а по цій стежині любить бігати лисичка, вона дуже хитра (діти імітують лисичку), а тут ходив злий вовк (імітують вовка), а це стежинка якою любить мандрувати білочка (стрибають як білочка)

Ось ми і на галявині.

Гра «Квіти» (Додаток 1)

Вихователь: Подивіться, яка гарна галявина, як багато квітів. Придивіться, кожна квіточка має різний настрій. Одна квіточка сумна, а інша весела, одна посміхається, а інша плаче. Якщо у вас гарний настрій, яку квіточку ви оберете, так усміхнену, а ну знайдіть квіточки які посміхаються. Молодці. Якщо ви плачете, покажіть, як ви плачете. Який у вас настрій, похмурий, сумний, а ну знайдіть сумні квіти. Молодці! А коли ви сердитесь, які ви? Покажіть, ось такі сердиті, злі. Знайдіть злі квіти. Зберіть їх. Покладемо їх подаль.

Гра «Лото емоцій» (Додаток 3)

Вихователь: Ви всі молодці, все зробили правильно.

А білочка ще хоче з вами пограти **Гра «Який настрій у хмаринки»** (Додаток 2). Подивіться на галявинці з'явилися парасольки з хмаринками. Який настрій у цієї хмаринки (радісний), а в цієї (сумний). Нам треба зібрати крапельки дощу під кожен парасольку (діти збирають крапельки відповідного настрою під парасольки)

Вихователь: Ой, чую дощик збирається **Гра «Сонечко та дощик»**

Діти, Білочка мені сказала, що її улюблена квіточка ось ця.

А чому, ви дізнаєтесь, коли послухаєте казочку «Чарівна усмішка». (Перегляд казки)

<https://www.youtube.com/watch?v=IuC4SiAnvzg>

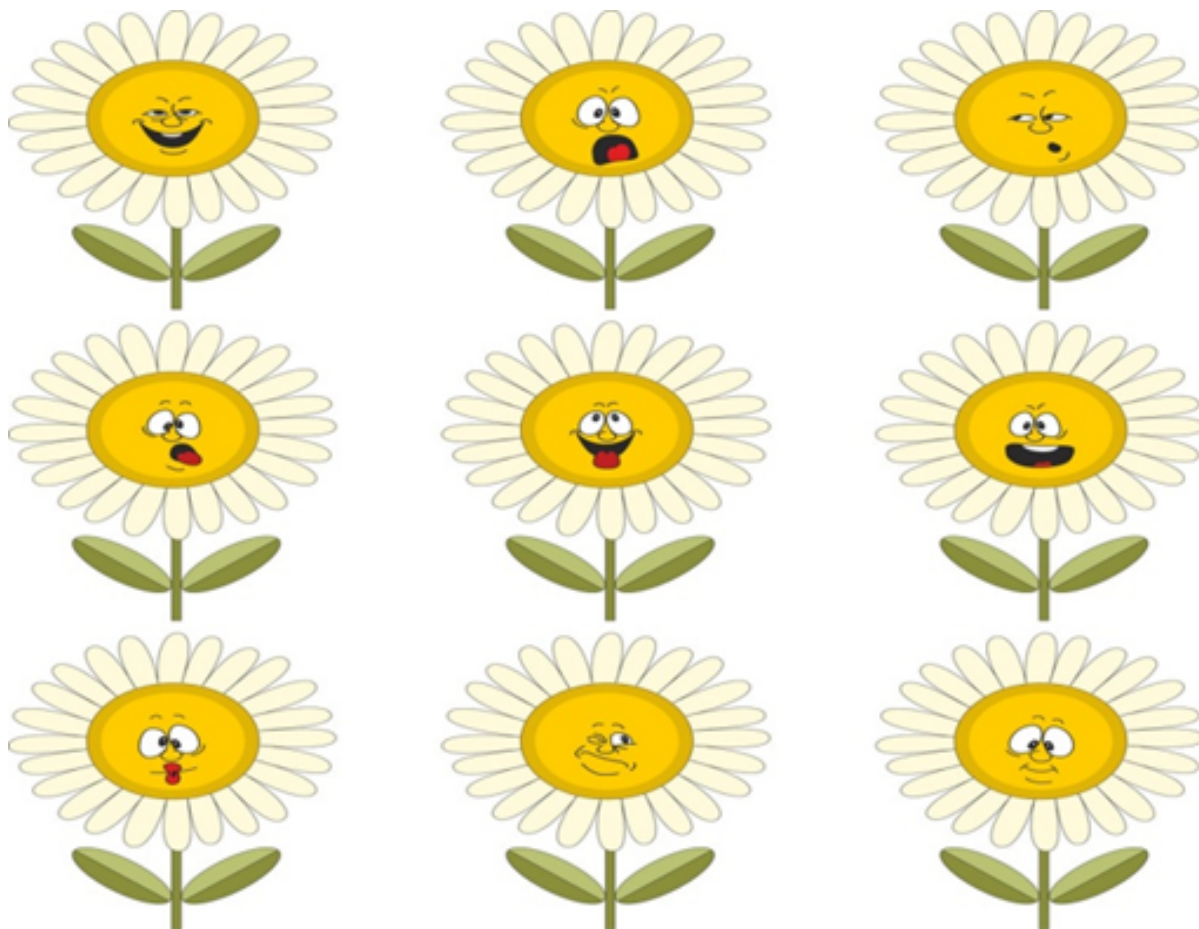
Діти, у вас у всіх також є чарівна посмішка. Подаруйте свої усмішки Білочці.

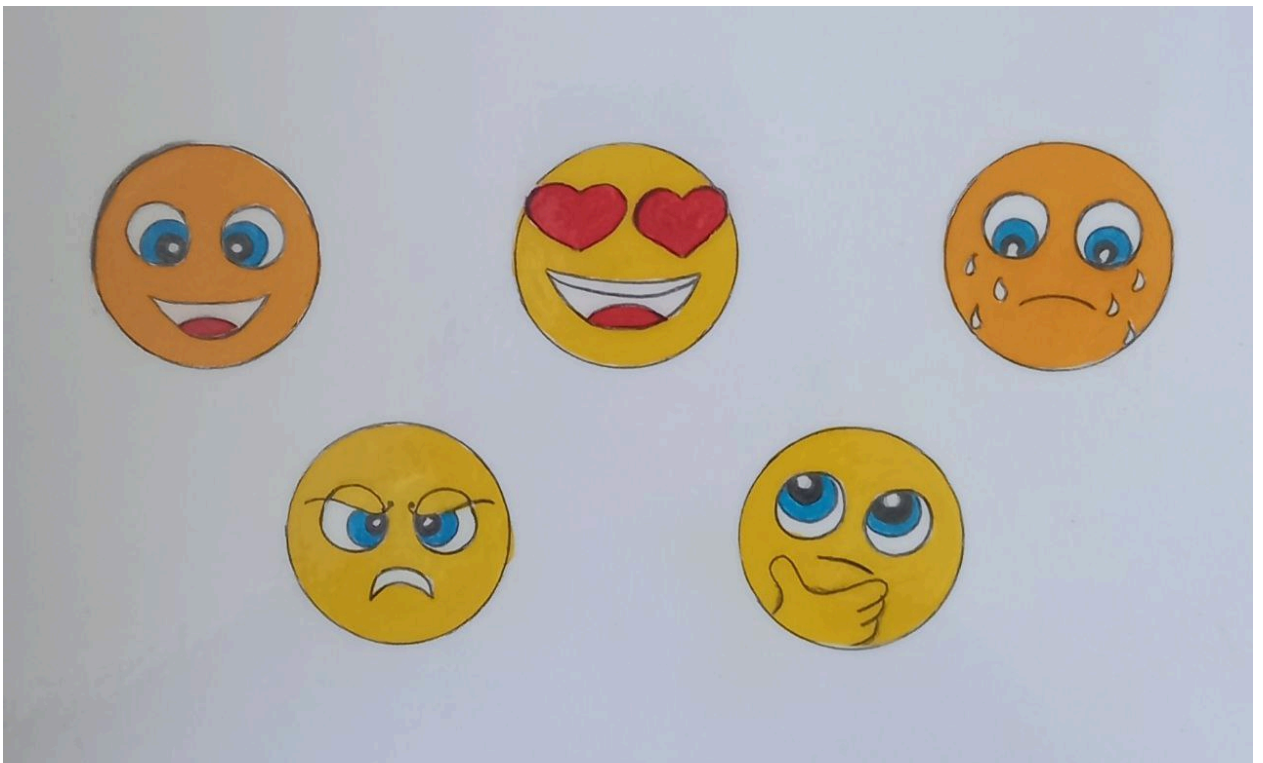
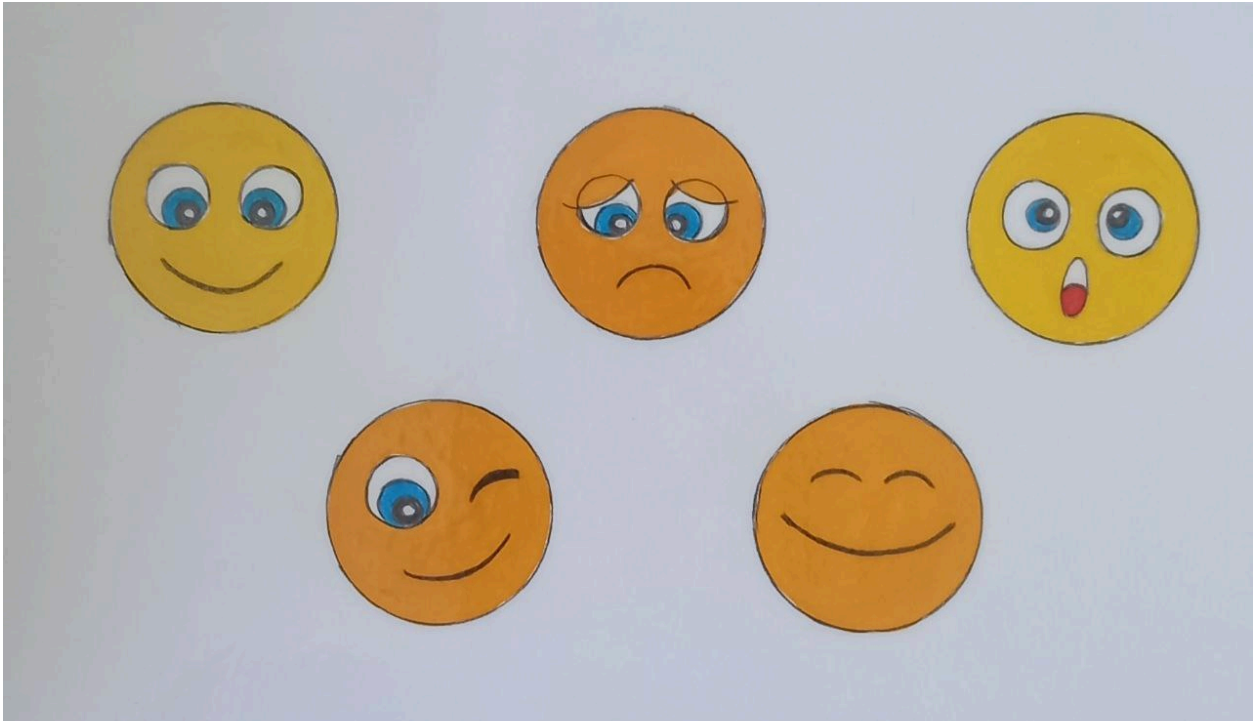

Білочка дарує кожному з вас свою улюблену квітку – радість, щоб ви частіше посміхалися.

Нам час повертатися до групи, подякуємо Білочці за цікаву подорож.

Вам сподобалась наша подорож? Я бажаю вам гарного настрою, приємних емоцій, частіше посміхатися і дарувати гарний настрій оточуючим.

Гудімова Наталія Сергіївна
вихователь Путивльського закладу
дошкільної освіти (ясла-садок) №4

Виховний захід «Чарівна подорож»

для дітей середнього дошкільного віку

Програмовий зміст : навчити дітей із розумінням ставитися до емоційного світу людини; сформувати поняття про емоції та їх вплив на настрій людини; дати уявлення про настрій та як він впливає на здоров'я і спілкування з однолітками. Вчити спостерігати за щоденними виявами свого настрою. Розвивати комунікативну компетентність, музично-рухову творчість. Збагачувати емоційний досвід дітей за допомогою нових музичних вражень, формувати вміння уважно слухати музику, передавати емоціями та рухами. Виховувати дружні відносини між дівчатками та хлопчиками; культуру пізнавальної, ігрової, тактильної діяльності.

Матеріал:

- конверт з листом;
- гра «Покажи емоцію»;
- дидактична гра «Добрий-злий»;
- дидактична гра «Який настрій у хмаринки»
- Листочки (емоції)
- дидактичний матеріал для ігрової вправи «Квітка настрою»
- емблеми «Веселий смайлик»;
- музичні ігри «Маленький паровозик»; «Зайці»; «Прогулянка у лісі»;
- музичний супровід до пісні «Дощик»

Хід виховного заходу

Вихователь вітається з дітьми в колі.

Я скажу «Привіт» тобі.

(Діти махають руками один одному)

Твій привіт летить мені

(Прикладають руки до грудей)

Я тобі радію дуже,

(Усміхаються один одному)

Обіймемося, мій друже!

(Обіймаються в парах)

Вихователь: Діти, погляньте, що я знайшла. **Гра «Покажи емоцію»** (Додаток 1)

Хто це? Так, це хлопчик і дівчинка, який у них настрій? А який буває настрій у вас?(відповіді дітей). Чи приємно вам, коли до вас посміхаються? А коли на вас сердяться? Який настрій сьогодні у вас, покажіть. Як ви гадаєте чи захоче дівчина товаришувати з таким хлопчиком, чому ні? Тож давайте хлопчику подаруємо гарний настрій (діти роблять хлопчику посмішку). Ось тепер їм не буде сумно, вони будуть дружити.

Дорогі малята, сьогодні в садочку відбуваються справжні дива, до нас потрапила ось ця чарівна скринька, а в ній лист від Лісовичка.

Вихователь зачитує текст листа: Дорогі мої малята! Я живу у казковому лісі, де росте багато дерев, кущів, квітнуть квіти, весело співають пташки, мешкають

різні тварини. Запрошую Вас у мандрівку до лісу. Ми проведемо час цікаво, весело і радісно, адже музика і усмішка - це наші найкращі друзі.

Тож часу ми не гаємо,

На потяг всі сідаємо

До лісу вирушаємо.

Музична гра «Маленький паровозик» (звучить весела музика паровозика)
(https://www.youtube.com/watch?v=hgOknqWq_dY)

Вихователь: Ось ми потрапили з вами до лісу, де живуть маленькі зайченята.

Музична гра «Зайці»(звучить весела музика – діти бігають по килимочку, звучить сумна музика - діти присідають, імітуючи сон)

Вихователь: Поки ми з вами грались, пішов дощик (звучить звукозапис дощу з громом). Скажіть мені, будь ласка, коли хмаринки плачуть, що відбувається?

Діти: Іде дощик.

Вихователь: А що ж таке дощик?

Діти: Це краплинки води.

Вихователь: Давайте пограємо з хмаринками. Гра «Який настрій у хмаринки» (Додаток 2)

Вихователь: Давайте ми зараз нашу хмаринку спробуємо розвеселити, розкажемо віршик про дощик.

Дитина:

Дощик, дощик, ти вже злива,

Плаче груша, плаче слива.

Ти періщить заходився,

Соловейко застудився,

А тепер лежить під пледом

П'є гарячий чай із медом.

Руханка «Дощик»

Вихователь: Чи знаєте ви малята, як починається дощик? Якщо ви будете уважні, то почуєте, який він. Я показуватиму рухи, а ви повторюйте їх.

(виконання вправи в колі)

Спочатку хмаринка зронила краплинку (Діти пальчиками правої руки стукають по долоні лівої)

Дощем уже дощик став за хвилинку (діти труть долоньками)

Рясним дощем з хмарки всіх поливає (стукають по колінах руками)

Сильною зливою дощ всіх лякає (тупотять ногами)

Потім із зливи пішов дощ рясний (стукають по колінах)

Він поливає усе восени (стукають по колінах)

Листочки шумлять, це дощик стихає (труть долоньками)

Ледь чутно краплинки з хмаринки злітають (Діти пальчиками правої руки стукають по долоні лівої)

Вихователь: Погляньте діти, після нашої руханки дощик закінчився. Знову виглянуло сонечко. Яке сонечко? (Відповіді дітей)

Вправа релаксація. (діти лягають на килимок, заплющують очі, грає спокійна музика)

Текст: Уявіть собі, що кожному в очі заглянув сонячний зайчик. Закрийте їх долоньками. Зайчик побіг далі по обличчю, ніжно погладьте його долонями: на лобі, на носі, роті, щоках, підборідді. Поглажуйте акуратно, щоб не злякати. Погладьте голову, шию, руки, ноги... Він забрався на животик, погладьте його там. Сонячний зайчик любить вас, а ви погладьте його і потоваришуйте з ним. Від спілкування із сонячним зайчиком вам стало спокійно, так що кожен може уважно прислухатися до себе, відчувати свій настрій, свої бажання. Тепер можете відкрити очі.

Вихователь: Наша подорож малята продовжується. Подивіться, як багато дерев у лісі. А під деревами нападали листочки, але вони не прості. Підніміть кожен по листочку, переверніть (на листочках смайлики різних емоцій) Розкажіть, який настрій у ваших листочків і покажіть. (Додаток 3)

Вихователь: Скажіть, будь ласка, хто в лісі живе? Хочете їх побачити? Тож мандруємо далі.

Музична гра «Прогулянка у лісі» (звучить музика, діти імітують рухами і жестами звірят: зайчика, лисичку, ведмедика, вовка)
<https://www.youtube.com/watch?v=uDVG1s0d2NA>

Ігрова вправа «Квітка настрою»

Вихователь: Кожен настрій має свій колір .

Радість - це жовтий,оранжевий , червоний колір.

Сум - коричневий, чорний, темно-синій. Малята, виберіть пелюстки того кольору, який відповідає вашому настрою і зробимо квіточку.

Вихователь: Я бачу, що у всіх вас веселий настрій. Це дуже чудово.

Лісовичок нам підготував ще одне завдання. Всі ми любимо казки, а в казках також зустрічаються добрі та веселі, злі та сумні казкові герої.

Зараз ми пограємо у гру «Добрий-злий» і спробуємо відгадати, хто злий, а хто добрий. Потрібно назвати з якої казки цей казковий герой і підібрати до кожної картинки смайлик: до доброго героя покладемо усміхнений смайлик, до злого героя - сердитий смайлик.

Дидактична гра «Добрий-злий» (казкові герої)

Вихователь:

Наша подорож осіння

Закінчилась вже нині.

Сумно не було нікому,

Але треба йти додому.

На згадку про наше заняття Лісовичок передав кожному з вас емблему усміхненого смайлика, який знаходиться в «Чарівній скриньці». Цей смайлик буде нагадувати вам про нашу подорож і дарувати веселий настрій. Коли у людини гарний настрій, вона легко може здолати будь-які перешкоди . Будьте завжди радісними і добрими, своє добро даруйте рідним і друзям. Адже посмішка робить дива.

